

**КОЛЕДЖ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»**

**Відділення педагогіки та фінансово-інформаційної діяльності
Циклова комісія викладачів суспільно-гуманітарних дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з навчальної роботи
Оксана КОГУТЮК
«30» серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**УКРАЇНСЬКА МОВА
(рівень стандарту)**

**освітня програма профільної середньої освіти
для підготовки фахових молодших бакалаврів
на основі базової загальної середньої освіти
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
зі спеціальності 015 Професійна освіта
спеціалізація 015.39 Цифрові технології**

Вінниця 2024

Робоча програма освітнього компонента «Українська мова (рівень стандарту)» для здобувачів освіти ОПС фаховий молодший бакалавр за галуззю знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 015 Професійна освіта; спеціалізація 015.39 Професійна освіта (Цифрові технології). 28 серпня 2024 року. 24 с.

РОЗРОБНИК:

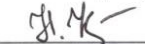
Надія СКРИПНИК, кандидат філологічних наук, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

СХВАЛЕНО

Методичною радою Коледжу фахової передвищої освіти
«29» серпня 2024 р., протокол № 1

Голова канд. пед. наук, доц. Андрій КРИЖАНОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми Професійна освіта (Цифрові технології) канд. пед. наук Неля КИРИЛЕНКО

«29» серпня 2024 р.

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії викладачів гуманітарно-суспільних дисциплін

28 серпня 2024 р., протокол № 1

Голова циклової комісії Олена ЖУПАНОВА

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика освітнього компонента			
		Денна форма навчання			
Загальна кількість годин – 195	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус освітнього компонента обов'язковий			
	Спеціальність 015 Професійна освіта				
	ОПС: фаховий молодший бакалавр	Рік підготовки: 1,2 курс			
		Семестр: 1-ий	Семестр: 2-ий	Семестр: 3-ій	Семестр: 4-ий
	<u>К-сть годин</u>	<u>К-сть годин</u>	<u>К-сть годин</u>	<u>К-сть годин</u>	
	<u>51</u>	<u>42</u>	<u>51</u>	<u>51</u>	

2. Мета, програмні компетентності та результати навчання

2.1. Мета освітнього компонента «Українська мова (рівень стандарту)»

– формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багаті мовної особистості.

2.2. Ключові компетентності

Спілкування державною	готовність (здатність) учнів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем; сформоване ціннісне ставлення до мови свого народу, наявність досвіду послуговування державною мовою
Спілкування іноземними мовами	готовність (здатність) реалізовувати різноманітні комунікативні наміри у широкому діапазоні особистісних, соціальних і культурних контекстів
Математична компетентність	спроможність особистості застосовувати математичні вміння в реальному житті, працювати з числовою інформацією
Основні компетентності у природничих науках і технологіях	здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, застосовувати ІКТ у навчанні й повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати і систематизувати інформацію); здатність бути відкритими до інновацій, реалізувати себе в мінливому технологічному, життєвому, навчальному й трудовому середовищі
Інформаційно-комунікаційна компетентність	здатність (готовність) розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікаційної етики
Уміння вчитися протягом життя	здатність і внутрішня потреба самостійно здобувати знання і формувати вміння відповідно до поставлених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації
Соціальна і громадянська компетентності	усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав і обов'язків
Підприємницька компетентність	це інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися

	й організувати підприємницьку діяльність, утілювати ідеї у сферу економічного життя, розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв'язання нагальних виробничих проблем
Загальнокультурна	здатність учня усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання
Екологічна грамотність і здорове життя	здатність розумно й раціонально користуватися природними ресурсами, усвідомлене ставлення до ролі довкілля для життя й здоров'я людини; готовність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля, дотримуватися здорового способу життя й пропагувати його

2.3. Результати навчання

2.3.1 Програмні результати навчання	<p>Усно, письмово, із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до контексту використовувати комунікативно-мовленнєві терміни та поняття.</p> <p>Давати визначення, пояснювати та наводити приклади основних норм літературної мови, закономірностей, правил.</p> <p>Розпізнавати слова іншомовного походження, знаходити українські відповідники, застосовувати у текстах і усних повідомленнях; іноземною мовою формулювати твердження та формувати інформаційні повідомлення за визначеними предметними темами.</p> <p>Усвідомлювати важливість умінь систематизувати, зіставляти, аналізувати й узагальнювати інформацію, яка міститься в довідниках, лексикографічних джерелах, ресурсах мережі Інтернет.</p> <p>Застосовувати методи фонетичного, лексичного, морфологічного, словотвірного, синтаксичного</p>
--	--

орфографічного, орфоепічного аналізу, вживати їх в усному та писемному мовленні.

Пояснювати та досліджувати мовні явища, їхні зміни, проводити мовні експерименти, словесно оформлювати результати досліджень із застосуванням елементів наукового методу пізнання.

Ідентифікувати чинники негативного впливу на державну мову та оцінювати наслідки негативних мовних явищ у суспільстві.

Створювати інформаційні продукти, спрямовані на поширення, донесення та роз'яснення актуальних наукових питань української мови.

Критично оцінювати результати людської діяльності у природному середовищі, регулювати власну поведінку в довкіллі з метою збереження здоров'я, якості довкілля та збалансованого розвитку людства.

Використовувати комп'ютерну техніку та інформаційно-комунікаційні технології для представлення і захисту проєктних завдань, графічного аналізу, пошуку та узагальнення мовної інформації.

Вміти концентруватися на вирішенні поставленої задачі, проводити самоконтроль якості виконання завдань, вправ, тестів з метою самовдосконалення й самореалізації.

Опанувати репродуктивними та продуктивними видами мовленнєвої діяльності для ефективної комунікації у різних мовленнєвих ситуаціях, доцільно добирати мовні лексичні та граматичні засоби відповідно до стилю спілкування; формулювати визначення понять, власну думку, виконувати творчі роботи різних видів (есе, твір, повідомлення, публічний виступ).

Правильно й доречно використовувати фразеологізми відповідно до стилістичного забарвлення.

Сформулювати систему етичних принципів та правил академічної доброчесності, якими мають керуватися здобувачі освіти під час навчання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та /або наукових

	<p>(творчих) досягнень. Розвивати здатність до творчого пошуку, уміння реалізовувати нові ідеї, уміння вирішувати різноманітні завдання. Розвивати знання щодо національної та світової культурної спадщини, вміння їх аналізувати та оцінювати. Дотримуватися принципів толерантності у взаємодії з іншими людьми.</p>
<p>2.3.2 Результати навчання за освітнім компонентом</p>	<p>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти полягають у компонентах ключових і предметних компетентностей, які мають бути сформовані у процесі навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> -<i>когнітивний (знаннєвий)</i>, що окреслює, відображає свідоме оволодіння мовою у послідовності від знань у вигляді правил та інструкцій до мовленнєвих навичок і вмінь (компетентностей) на основі засвоєних знань; -<i>праксеологічний (діяльнісний)</i>, що передбачає цілеспрямовану підготовку до виконання успішної, ефективної, оптимальної діяльності з метою досягнення очікуваного результату; -<i>аксіологічний (ціннісний)</i> (у процесі співпраці викладача та здобувачів освіти під час навчання української мови створюються нові цінні продукти, розвивається творчий потенціал особистості); -<i>інтерактивний (поведінковий)</i>, що відображає тактики та стратегії суб'єктів в умовах профільного навчання.

3. Програма освітнього компонента

1 семестр

Розділ I. Вступ.

Тема 1. Лексикографія. Лексикографія як розділ мовознавства. Сучасні лексикографічні джерела: словники, довідкова література (у числі на електронних носіях). Інформативна й нормативна функції їх. Основні типи словників. Довідкові медіаресурси.

Тема 2. Практична риторика. Риторика як мистецтво, наука й навчальна дисципліна. Роль риторики в сучасному світі. *Контрольний диктант.*

Розділ II. Лексикологія української мови

Тема 3. Поняття норми в сучасній українській літературній мові. Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм.

Тема 4. Лексична норма. Лексичне значення слова. Лексична помилка. Слово і контекст; залежність значень слова від контексту.

Тема 5. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення. Утвердження лексичної норми в словниках української мови (повторення й узагальнення).

Тема 6. Синонімічне багатство української мови. Найпоширеніші випадки порушення лексичної норми. Кальки з інших мов, недоречне вживання українських слів у невластивому їм значенні.

Тема 7. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів. Омоніми.

Тема 8. Фразеологія. Основні групи фразеологізмів, багатозначність, синонімія й антонімія фразеологізмів. Уживання слів у фразеологізмах відповідно до їхнього стилістичного забарвлення. Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. *Тематична I (теми «Вступ. Поняття норми в сучасній українській літературній мові. Лексичні і фразеологічні норми»)*

Тема 9. Розвиток мовлення. Есе. Написання есе на одну з тем: «Прекрасна мить життя», «Чарівність і могутність слова», «З чого зіткане щастя?».

Тема 10. Практична риторика. Мовленнєва ситуація. Елементи мовленнєвої ситуації (мовець (адресат), слухач (аудиторія), предмет мовлення, умови успішного спілкування).

Тема 11. Практична риторика. Комунікативний стан мовця. Особистість мовця (чарівність, артистизм, упевненість у собі, щирість, обізнаність, об'єктивність, доброзичливість). Риси гарного співрозмовника. Вимоги до мовлення оратора.

Тема 12. Практична риторика. Аудиторія (слухач, слухачі). Види і цілі слухання. Моделювання аудиторії. Контакт з аудиторією. Прийоми налагодження контакту.

Тема 13. Практична риторика. Текст як одиниця спілкування. Етапи підготовки тексту виступу. Підготовка до виступу. Види читання і записування тексту виступу. Естетик тексту.

Розділ III. Орфоепія

Тема 14. Орфоепічна норма. Українська орфоепія як учення про систему загальноприйнятих правил української літературної вимови. Орфоепічна помилка. Орфоепічний словник. Поняття милозвучності. Чергування у//в, і//й як засіб милозвучності.

Тема 15. Основні правила вимови звуків. Основні правила вимови голосних звуків. Основні правила вимови приголосних звуків.

Тема 16. Наголос. Основні правила наголошування слів. Нормативний

наголос. Варіантне наголошування слів в українській мові. Словорозрізнявальний наголос. Форморозрізнявальний наголос. Діалектний наголос. Складні випадки наголошування слів. *Тематична II (тема «Орфоепія»).*

Розділ III. Українська орфографія

Тема 17. Орфографічна норма. Орфограма. Орфографічна помилка. Орфографічний словник. Принципи української орфографії. Ненаголошені *e, u* в корені слова.

Тема 18. Апостроф. Позначення м'якості приголосних. Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних. Тренувальні вправи.

Тема 19. Чергування голосних і приголосних звуків. Чергування голосних. Чергування приголосних в українській мові. Зміни приголосних при збігові їх у процесі словотворення.

Тема 20. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання інформаційного есе-опису картини Леонардо да Вінчі «Мона Ліза».

Тема 21. Правопис префіксів. Правопис суфіксів. Тренувальні вправи.

Тема 22. Уживання великої літери. Правила перенесення слів із рядка в рядок. Написання складних слів разом, окремо, з дефісом. Написання слів іншомовного походження. Правило «дев'ятки».

Тема 23. Складні випадки написання слів. Складні випадки написання прізвищ. Складні випадки написання географічних назв. Розрізнення прислівників і співзвучних сполук (*збоку – з боку, зрештою – з рештою, всередині – в середині* тощо). Правила написання їх.

Тема 24. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання есе про явище природи, що викликає найбільше захоплення й здивування.

Тема 25. Написання *не, ні* з різними частинами мови.

Тема 26. Правила графічних скорочень слів. *Тематична III «Українська орфографія»: контрольний диктант, тестування.*

2 семестр

Розділ IV. Морфологія як розділ мовознавства про частини мови

Тема 27. Морфологічна норма. Іменник. Морфологічна помилка. Рід іменників (складні випадки узгодження роду іменників типу *кір, дріб, біль, нежить, пил, степ, ступінь, путь* та ін. з іншими частинами мови). Паралельні родові форми іменника (*зал – зала, птах – птаха, плацкарт – плацкарта* тощо). Іменники чоловічого та жіночого роду, що означають назви людей за діяльністю (*поет – поетеса, поетка; директор – директорка, робітник – робітниця* та ін.).

Тема 28. Іменник як самостійна частина мови. Іменники спільного і подвійного роду. Визначення роду невідмінюваних іменників та аббревіатур,

правила вживання їх. Іменники, що мають лише форму однини або множини.

Тема 29. Розвиток мовлення. Написання критичного есе за крилатим висловом / прислів'ям / притчею.

Тема 30. Іменник як самостійна частина мови. Складні випадки відмінювання іменників. Закінчення іменників I відміни в орудному відмінку. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку. Відмінкові закінчення іменників з конкретним та абстрактним значенням (*терміна – терміну, феномена – феномену*).

Тема 31. Іменник як самостійна частина мови. Паралельні закінчення іменників чоловічого роду давального відмінка (*-ові, -еві (-єві), -у (-ю)*); іменників знахідного відмінка (назв побутових предметів (*узяв олівець – узяв олівця, написав лист – написав листа*)); іменників місцевого відмінка однини (*на коні – на коневі, в ліжку – на ліжкові, в гаї – в гаю, на торзі – на торгу*); іменників місцевого відмінка множини (*кістками – костями, крильми – крилами, чобітьми – чоботями* тощо).

Тема 32. Практична риторика. Суперечка як вид комунікації. Різновиди суперечки (публічний діалог, дебати, диспут, дискусія). Правила ведення суперечки.

Тема 33. Практична риторика. Аргументи й докази. Полемічні прийоми.

Тема 34. Практична риторика. Мистецтво відповідати на запитання. Дискусія на тему: «Гроші. Навіщо збирати? Де зберігати? На що витратити? Як заощаджувати?», «Мовна мода – це добре чи погано?».

Тема 35. Іменник як самостійна частина мови. Закінчення іменників III відміни в орудному відмінку.

Тема 36. Іменник як самостійна частина мови. Словозміна іменників IV відміни.

Тема 37. Іменник як самостійна частина мови. Особливості кличного відмінка.

Тема 38. Іменник як самостійна частина мови. Творення й відмінювання чоловічих та жіночих імен по батькові.

Тема 39. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання есе за змістом висловів народної мудрості.

Тема 40. Підсумкове заняття. «Морфологічна норма»: тестування, виконання завдань.

Тематична IV. «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»: тестування.

3 семестр

Розділ IV. Морфологія як розділ мовознавства про частини мови

Тема 1. Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості. Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість.

Тема 2. Практична риторика. Засоби мовного вираження промови.

Тема 3. Практична риторика. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні.

Тема 4. Практична риторика. Риторичні фігури (антитеза, градація, повторення, риторичне запитання, звернення, порівняння).

Тема 5. Прикметник як частина мови. Відмінкові закінчення прикметників. Вищий і найвищий ступені порівняння прикметників.

Тема 6. Прикметник як частина мови. Прикметники, що перейшли в іменники. Вживання прикметникових суфіксів і префіксів зі значенням суб'єктивної оцінки (*величезний, манюсінський, тонкуватий, завеликий, старенький, предобрый*).

Тема 7. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання есе на тему «Здоровий спосіб життя: мрія чи реальність?» з використанням тропів.

Тема 8. Прислівник як частина мови. Ступені порівняння. Синонімічні способи вираження різного ступеня ознаки, використання прислівників *дуже, вельми, занадто, мало, вкрай, зовсім, особливо, трохи, децю, злегка* та ін.

Тема 9. Числівник як частина мови. Складні випадки узгодження й відмінювання числівника. Число і числівник. Розряди числівників за значенням. Групи числівників за будовою. Називання часу. Відмінювання числівників. Особливості вживання числівників з іменниками.

Тема 10. Дієслово як частина мови. Складні випадки словозміни дієслів *дати, їсти, відповісти, бути* та ін. Паралельні форми вираження наказового способу дієслів 1 та 2 особи множини (*ходімо – ходім, візьміте – візьміть, визначте – визначіть, підтвердьте – підтвердіть*).

Тема 11. Дієслівні форми. Дієприкметник. Активні й пасивні дієприкметники. Дієприслівники доконаного і недоконаного виду.

Тема 12. Дієслівні форми. Дієприслівник. Дієприслівниковий зворот. Творення і вживання дієприслівників. Інфінітив. Тренувальні вправи.

Тематична I «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»: тестування.

Тема 13. Практична риторика. Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення).

Тема 14. Практична риторика. Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування).

Тема 15. Практична риторика. Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика).

Тема 16. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання академічного есе на тему «Добре слово й кішці приємне».

Тема 17. Займенник як частина мови. Розряди займенників за значенням. Займенники й контекст. Написання заперечних і неозначених займенників.

Тема 18. Особливості вживання відмінкових форм займенників. Відмінювання займенників. Тренувальні вправи.

Тема 19. Службові частини мови. Прийменник. Прийменник, його особливості. Групи за походженням.

Тема 20. Розвиток мовлення. Письмовий переказ тексту художнього стилю з творчим завданням.

Тема 21. Частка як службова частина мови. Групи часток за значенням. Правопис часток. Не і ні з різними частинами мови.

Тема 22. Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності та підрядності. Морфологічні типи сполучників. Правопис сполучників. Особливості вживання сполучників.

Тема 23. Вигук як особлива частина мови. Групи вигуків за значенням, за походженням. Правопис вигуків.

Тема 24. Морфеміка (будова слова). Значущі частини слова. Основа похідна і непохідна. Твірна основа. Тренувальні вправи.

Тема 25. Словотвір як учення про будову і творення слів. Словотвір. Словотвірний ланцюжок. Основні способи творення слів. Сполучні *о, е (є)*, у складних словах. Прості, складні і складені слова. Тренувальні вправи.

Тематична II «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»: диктант з граматичним завданням.

4 семестр

Розділ V. Синтаксис

Тема 26. Синтаксична норма. Поняття синтаксичної норми. Синтаксична помилка. Загальна характеристика синтаксичних одиниць. Словосполучення як основна одиниця синтаксису. Речення як синтаксична і комунікативна одиниця.

Тема 27. Складні випадки синтаксичного узгодження (УПА засвідчила; до міста Старий Самбір; у місті Чернівці). Особливості узгодження присудка з підметом. Тренувальні завдання.

Тема 28. Складні випадки і варіанти синтаксичного керування (відгук

про роботу, радіти з перемоги і радіти перемозі; потреба в підручниках; не вживати заходів; не викликає довіри; враження від фільму; командувач військ; багатий на копалини і багатий копалинами; близько десятої години; переміг завдяки вам; посіяла біля хати, за нашими розрахунками).

Тема 29. Уживання прийменників в і на з географічними назвами і просторовими іменниками (*відбувається в Україні, побувати в Німеччині; поглянути на Україну; жити на Черкащині; піднятися на Еверест*). Словосполучення з прийменником *по* (*піти по гриби; по цей день; блукати по полю; триватиме з лютого по квітень; кожному по сувенірові; зауваження по суті тощо*). Словосполучення з прийменниками *в(у), при, за, із-за* (*посіяти у дощ; працювати в бібліотеці; росте при дорозі; за часів Мазени; за активної підтримки*).

Тема 30. Вживання похідних сполучників. Тренувальні вправи.

Тема 31. Розвиток мовлення. Написання академічного есе на тему «Помилка – шлях до самовдосконалення».

Тема 32. Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка (*Він був активним учасником тих подій. Мій однокласник – директор школи. Перегляд вистави становить частину нашого плану на вихідний. Висіло багато картин; більшість громадян учора підтримали; більшість депутатів проголосувало; батько з сином відвідали; виставка-продаж вразила*).

Тема 33. Пасивні конструкції з дієсловами на -ся. Синтаксичні конструкції з формою на -но, -то. Тренувальні завдання.

Тема 34. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Односкладні й неповні речення.

Тема 35. Прості ускладнені речення. Тренувальні завдання.

Тема 36. Другорядні члени речення. Способи вираження додатка, означення, обставини.

Тематична III: «Синтаксис»: диктант з граматичним завданням.

Розділ VI. Пунктуація

Тема 37. Пунктуаційна норма. Пунктуаційна помилка. Тире між підметом і присудком у простому реченні.

Тема 38-39. Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених

- звертаннями;
- однорідними членами речення;
- відокремленими означеннями, прикладками, обставинами;
- вставними словами і реченнями.

Тема 40. Розвиток мовлення. Написання есе на тему «Неможливо завжди бути героєм, та можна завжди залишатися людиною».

Тема 41. Складне речення. Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях. Кома в складному реченні. Крапка з комою у складному реченні.

Тема 42. Складне речення. Двокрапка у складному реченні. Тире у складному реченні.

Тема 43. Розділові знаки при прямій і непрямій мові. Тренувальні вправи.

Тематична IV «Пунктуація»: тестування.

Розділ VII. Стилїстика

Тема 44. Стилїстична норма. Стилїстична помилка. Стилїстичне використання багатозначних слів і омонїмів, синонїмів, антонїмів і паронїмів.

Тема 45. Стилїстичні особливості слів їншомовного походження. Стилїстичне забарвлення лексики. Книжна й розмовна лексика. Оцїнна лексика. Стилїстична роль неологїзмів і застарїлої лексики.

Тема 46. Розвиток мовлення. Контрольне есе на теми «*Великий талант вимагає великої працелюбності*», «*З усїх утрав втрата часу найтяжча (Г. Сковорода)*», «*Чи варто йти на самопожертву заради їнших?*».

Тема 47. Стилїстичне забарвлення фразеологїзмів. Виразальнї можливості фразеологїзмів.

Тема 48. Практична риторика. Інформацїйнї жанри (представлення, пояснення, їнструкцїя, повїдомлення). Дїалогїчнї жанри (бесїда, телефонна розмова, листування).

Тема 49. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у рїзних стилях. Стилїстичнї особливості засобів словотвору. Стилїстичнї особливості частин мови.

Тема 50. Практична риторика. Оцїнювальнї жанри (похвала, осуд, рецензїя, характеристика). Етикетнї жанри (привїтання, вибачення).

Тематична V «Стилїстика»: тестування, виконання завдань.

4. Структура освїтнього компонента

Назви роздїлїв ї тем	К-сть годин
1-ї семестр	
Роздїл I. Вступ	
Тема 1. Лексикографїя	2
Тема 2. Практична риторика. Риторика як мистецтво	1
Тема 2. Контрольний диктант	1
Роздїл II. Лексикологїя української мови	
Тема 3. Поняття норми в сучаснїй українськїй лїтературнїй мовї	1
Тема 4. Лексична норма.	2
Тема 5. Слововживання: вибїр слова, лексична	2

сполучуваність	
Тема 6. Синонімічне багатство української мови.	2
Тема 7. Пароніми	2
Тема 8. Фразеологія	2
Тематична I (теми «Вступ. Поняття норми в сучасній українській літературній мові. Лексичні і фразеологічні норми»)	1
Тема 9. Розвиток мовлення. Написання есе	2
Тема 10. Практична риторика. Мовленнєва ситуація	1
Тема 11. Практична риторика. Комунікативний стан мовця	1
Тема 12. Практична риторика. Аудиторія (слухач, слухачі)	1
Тема 13. Практична риторика. Текст як одиниця спілкування	1
Розділ II. Орфоепія	
Тема 14. Орфоепічна норма	2
Тема 15. Основні правила вимови звуків	2
Тема 16. Наголос	1
Тематична II (тема «Орфоепія»)	1
Розділ III. Українська орфографія	
Тема 17. Орфографічна норма	2
Тема 18. Апостроф. Позначення м'якості приголосних. Спрощення приголосних. Подвоєння та подовження приголосних.	2
Тема 19. Чергування голосних і приголосних звуків	2
Тема 20. Розвиток мовлення. Контрольне есе.	2
Тема 21. Правопис префіксів. Правопис суфіксів	2
Тема 22. Уживання великої літери	2
Тема 23. Складні випадки написання слів	4
Тема 24. Розвиток мовлення. Контрольне есе.	2
Тема 25. Написання <i>не, ні</i> з різними частинами мови	2
Тема 26. Правила графічних скорочень слів.	2
Тематична III (тема «Українська орфографія»)	1
Разом за I семестр	51
2-й семестр	
Розділ IV. Морфологія як розділ мовознавства про частини мови	
Тема 27. Морфологічна норма. Іменник як самостійна частина мови	4

Тема 28. Іменник як самостійна частина мови	4
Тема 29. Розвиток мовлення. Написання критичного есе за крилатим висловом / прислів'ям / притчею	2
Тема 30. Іменник як самостійна частина мови	4
Тема 31. Іменник як самостійна частина мови	4
Тема 32. Практична риторика. Суперечка як вид комунікації	2
Тема 33. Практична риторика. Аргументи й докази. Полемічні прийоми	2
Тема 34. Практична риторика. Мистецтво відповідати на запитання	2
Тема 35. Іменник як самостійна частина мови	2
Тема 36. Іменник як самостійна частина мови	2
Тема 37. Іменник як самостійна частина мови	4
Тема 38. Іменник як самостійна частина мови	4
Тема 39. Розвиток мовлення. Контрольне есе. Написання есе за змістом висловів народної мудрості	2
Тема 40. Підсумкове заняття. «Морфологічна норма»: тестування, виконання завдань.	2
Тематична IV (тема «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»)	2
Разом за II семестр	42
Усього годин	93
3-й семестр	
Розділ IV. Морфологія як розділ мовознавства про частини мови	
Тема 1. Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості	2
Тема 2. Практична риторика. Засоби мовного вираження промови	2
Тема 3. Практична риторика. Метафора, метонімія, їхня роль у мовленні	2
Тема 4. Практична риторика. Риторичні фігури (антитеза, градація, повторення, риторичне запитання, звернення, порівняння)	2
Тема 5. Прикметник як частина мови	2
Тема 6. Прикметник як частина мови	2
Тема 7. Контрольне есе.	2

Тема 8. Прислівник як частина мови	2
Тема 9. Числівник як частина мови	2
Тема 10. Дієслово як частина мови	2
Тема 11. Дієслівні форми. Дієприкметник	2
Тема 12. Дієслівні форми. Дієприслівник.	2
Тематична I (тема «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»)	2
Тема 13. Практична риторика. Інформаційні жанри (представлення, пояснення, інструкція, повідомлення)	2
Тема 14. Практична риторика. Діалогічні жанри (бесіда, телефонна розмова, листування)	2
Тема 15. Практична риторика. Оцінювальні жанри (похвала, осуд, рецензія, характеристика)	2
Тема 16. Розвиток мовлення. Контрольне есе	2
Тема 17. Займенник як частина мови	2
Тема 18. Особливості вживання відмінкових форм займенників	2
Тема 19. Службові частини мови. Прийменник	2
Тема 20. Розвиток мовлення. Письмовий переказ текст художнього стилю з творчим завданням	2
Тема 21. Частка як службова частина мови	2
Тема 22. Сполучник як службова частина мови	2
Тема 23. Вигук як особлива частина мови	2
Тема 24. Морфеміка (будова слова)	2
Тема 25. Словотвір як учення про будову і творення слів.	2
Тематична II «Морфологія як розділ мовознавства про частини мови»: диктант з граматичним завданням	1
Разом за III семестр	51
4-й семестр	
Розділ V. Синтаксис	
Тема 26. Синтаксична норма	2
Тема 27. Складні випадки синтаксичного узгодження	2
Тема 28. Складні випадки і варіанти синтаксичного керування	2
Тема 29. Уживання прийменників <i>в</i> і <i>на</i> з географічними назвами і просторовими іменниками	2
Тема 30. Вживання похідних сполучників	2

Тема 31. Розвиток мовлення. Написання академічного есе	2
Тема 32. Варіанти граматичного зв'язку підмета й присудка	2
Тема 33. Пасивні конструкції з дієсловами на <i>-ся</i> . Синтаксичні конструкції з формою на <i>-но, -то</i>	
Тема 34. Граматична основа речення	2
Тема 35. Прості ускладнені речення	2
Тема 36. Другорядні члени речення	2
Тематична III: «Синтаксис»: диктант з граматичним завданням	2
Розділ VI. Пунктуація	
Тема 37. Пунктуаційна норма	2
Тема 38-39. Розділові знаки у простих реченнях, ускладнених	4
Тема 40. Розвиток мовлення. Написання есе	2
Тема 41-42. Складне речення	4
Тема 43. Розділові знаки при прямій і непрямій мові	2
Тематична IV «Пунктуація»: тестування.	2
Розділ VII. Стилїстика	
Тема 44. Стилїстична норма	1
Тема 45. Стилїстичні особливості слів іншомовного походження	1
Тема 46. Розвиток мовлення. Контрольне есе	2
Тема 47. Стилїстичне забарвлення фразеологізмів	1
Тема 48. Практична риторика. Інформаційні жанри. Діалогічні жанри	1
Тема 49. Вимоги до вживання синтаксичних одиниць у різних стилях	2
Тема 50. Практична риторика. Оцінювальні жанри. Етикетні жанри (привітання, вибачення)	2
Тематична V «Стилїстика»: тестування, виконання завдань	1
Разом за IV семестр	51
Усього годин	102
Усього за навчальним планом	195

5. Засоби оцінювання

На заняттях з української мови (рівень стандарту) доцільно використовувати такі *форми і методи роботи* із здобувачами освіти:

- настановні, оглядові, проблемні лекції;
- поглиблене опрацювання теоретичних питань мовної структури

(повідомлення);

- самостійне вивчення навчальної літератури, робота з довідниковими джерелами, в т. ч. лінгвістичними, філологічними, Інтернет-ресурсами;

- завдання на мовне вправління (різноманітні вправи, тести, складання конспектів, анотацій, рецензій на усні й письмові тексти, інтерв'ю, нарисів, резюме, участь у мовних іграх, конструювання лінгвістичних завдань тощо);

- завдання дослідницького характеру, зорієнтованих на евристичний пошук і критичне мислення, завдання, спрямовані на розвиток комунікативно-мовленнєвих умінь учнівського самоконтролю, творчі завдання (написання творів-описів, творів-міркувань, творів-медитацій, есе, розповідей різного типу, переказів з творчим завданням, аналіз промов визначних діячів минулого і сучасності, проведення корекції та редагування текстових зразків, трансформації тексту, конструювання діалогів і полілогів, дискусій, підготовка електронних газет, творчих робіт тощо);

- моделювання ситуацій конструктивного розв'язання конфліктів, досягнення консенсусу, виконання завдань на формування здатності здобувачів досягати успіху у спілкуванні, встановлення добропорядних стосунків з однолітками та дорослими;

- виконання проблемно-пошукових завдань (засвоєння системи термінів), інтерактивні та імітаційні ігри; тренінги розвитку; робота в групах, у парах; складання проєктів різної тематики, що продукуються із застосуванням групових форм навчання;

- організація самостійної роботи здобувачів над аналізом української мови фольклорних і художніх творів, літературознавчих, історичних, географічних та інших текстів, соціальних відеороликів, відеосюжетів, статей у фахових журналах, передач радіо і телебачення з погляду експресивності і стилістичної забарвленості;

- підготовка повідомлень, доповідей на лінгвістичні, морально-етичні, суспільні теми, виступів у науковому стилі та їх оцінкою;

- створення колективних соціальних, творчих, волонтерських проєктів, широке застосування інтерактивних методів навчання, оптимальне поєднання фронтальної, групової, індивідуальної форм організації;

- участь у відеоконференціях, предметних олімпіадах, круглих столах.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за 12-бальною шкалою. Видами оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти є поточне, тематичне, семестрове та підсумковий контроль у формі державної підсумкової атестації.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завданнями є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Тематичне оцінюванню навчальних досягнень виставляється на підставі результатів опанування здобувачами освіти матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності здобувачів освіти.

Тематична оцінка не підлягає коригуванню.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень здобувача освіти з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Семестрова оцінка може підлягати коригуванню.

Підсумковий контроль знань здобувачів освіти здійснюється в кінці 4 семестру у формі державної підсумкової атестації, яка проводиться у контексті загальнодержавного зовнішнього незалежного оцінювання.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів
Високий	12	Має системні глибокі знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення
	11	На високому рівні володіє узагальненими знаннями в обсязі та в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми
	10	Має міцні знання, здатний (а) використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення, аргументувати їх

Достатній	9	Добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
	8	Знання є достатніми, він (вона) застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь його (її) логічна, хоч і має неточності
	7	Правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії
	6	Виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його(її) правильна, але недостатньо осмислена. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком.
Середній	5	Відтворює основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило
	4	З допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, може повторити за зразком певну операцію, дію
Початковий	3	Відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання
	2	Відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення
	1	Здобувач може розрізнити об'єкти вивчення

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Базова література

1. Навчальна програма «Українська мова: програма для ЗНЗ з українською мовою навчання. 10-11 класи. Рівень стандарту / укл.: Н. Б. Голуб та ін. Київ, 2017. 42 с. (МОН України від 19.08.2022 р. № 1/9530-22).

2. Новий український правопис : коментарі, завдання та вправи. 5-11 класи / упоряд. О. Г. Куцінко. Харків : Вид. Група «Основа», 2019. 119 с.

3. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу ЗЗСО / улад.: Н. Б. Голуб, В. І. Новосьолова. Київ : Пед. думка, 2018. 200 с.
4. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу ЗЗСО / улад.: О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. Київ : Генеза, 2018. 192 с.
5. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу ЗЗСО / улад.: Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2018. 208 с.
6. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу ЗЗСО / улад.: С. В. Шевчук. Ірпінь : ТОВ «Видавництво «Перун», 2018. 256 с.
7. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу ЗЗСО / улад.: Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, В. І. Новосьолова. Київ : Пед. думка, 2019. 232 с.
8. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу ЗЗСО / улад.: Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2019. 208 с.
9. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу ЗЗСО / улад.: Олександра Глазова. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 224 с.
10. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу ЗЗСО / улад.: Олександр Авраменко. Київ : Грамота, 2019. 208 с.
11. Український правопис / [схвалено Кабінетом Міністрів України, спільним рішенням Президії Національної академії наук України і Колегії МОН України; затверджено Українською національною комісією з питань правопису]. Харків : «ФОЛІО», 2019. 348 с.
12. Ющук І. П. Практичний довідник з українського правопису. Київ : Вид. дім «Освіта», 2020. 128 с.

7.2. Допоміжна література

1. Бакум З. П. Феномен «духовність» і мовна освіта. *Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*: зб. наук. праць. Вип.18. Кривий Ріг : Криворізький державний педагогічний університет, 2018. С. 128–140.
2. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова; за ред. К.Г. Городенської. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго. 2017. 752с.
3. Кучеренко І., Мамчур Л. Урок як функційна система навчання української мови: педагогічний вимірі В. Сухомлинського. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*, Вип. 172. ЦДПУ імені Володимира Винниченка, 2018. С. 43–48.
4. Кучеренко І. Формування мовної особистості учня основної школи стилістичними засобами словотвору. *Українська мова і література в школах України*. 2019. № 5. С. 3–9.

5. Лавринець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська літературна мова: морфеміка, словотвір, морфологія. Київ : Києво-Могилянська академія, 2019. 524 с.
6. Нова українська школа: poradnik dla vchitelja. / за ред. Н. М. Бібик. Київ: Літера ЛТД, 2019. 208 с.
7. Омельчук С. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: монографія. Київ : Генеза, 2014. 368 с.
8. Омельчук С. Практикум з правопису української мови. Київ : Грамота, 2017. 224 с.
9. Пентилюк М.І. Роль тексту у формуванні риторичних умінь і навичок учнів. *Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської інтернетконференції (23 квітня 2015 р.)* / за ред. проф. К. Я. Климової. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2015. С. 8–19.
10. Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : збірник вправ і завдань. Івано-Франківськ. 2018. 168 с.
11. Словник-довідник з української лінгводидактики: навч. посіб. / за заг. ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2015. 320 с.
12. Українська мова: Енциклопедія Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), М. П.Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ: Вид-во “Укр. енцикл.” ім. М.П.Бажана, 2004. 824с.
13. Фідкевич О., Богданець-Білоskalенко Н. Зміст і функції багатомовної комунікативної компетентності учнів закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин. *Український педагогічний журнал*, 2020. № 3.С. 66–74.

7.3. Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт МОН України. URL: <http://www.mon.gov.ua>
2. Всеукраїнський рекламно-інформаційний журнал «Сучасна освіта». URL: <http://www.sosvita.com.ua>
3. Вчителю-словеснику. URL: <http://1slovo.ucoz.com/>
4. Дивослово: щомісячний науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <http://dyvoslovo.com.ua/>
5. Для вчителів української мови URL: <http://www.glazova.org.ua/>
6. Для вчителя української мови та літератури, розробки уроків. URL: www.uroki.net/
7. Довідник цікавих фактів та корисних знань. URL: <https://dovidka.biz.ua/tsikavi-fakti-prolisits>

8. Електронне фахове видання «Українська мова і література в школі»
URL: <http://www.ukr-inschool.edu-ua.net/> 6
9. Електронне фахове видання «Українська мова і література в школі»
URL: <http://www.ukr-inschool.edu-ua.net/>
10. Записник сучасного вчителя URL: <http://notatka.at.ua/>
11. Інформаційно-методичний сайт URL:
http://ippo.org.ua/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1
12. Матеріали для Нової української школи – планування, розробки уроків, дидактичні та методичні матеріали, підручники та зошити. URL:
<https://subject.com/lesson/mova/3klas/17.html>
13. Методичний портал URL: <http://metodportal.net/>
14. Наша школа: Портал вчителів України URL:
<http://www.nashaskola.org.ua/>
15. Нова українська школа. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>
16. Освіта.ua URL: <http://osvita.ua/>
17. Острів знань. URL: <http://ostriv.in.ua/>
18. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua/>
19. Сайт вчителів української мови та літератури. URL:
<http://ukrmetod.at.ua/>
20. Сайт для учителів української мови і літератури. Українська мова. Українська література. Зарубіжна література. Позакласна робота. URL:
<http://internet-centr.dp.ua>
21. Самоосвіта вчителів української мови та літератури (Інтернет-ресурси на допомогу вчителям словесникам. URL: <http://skvschool2.ucoz.ru>
22. Українська мова та література. URL: <http://ukrmova.dn.ua/index.html>
23. Українська педагогіка. URL: <http://ped.sumy.ua/>
24. Українська філологія. URL: <http://filology.info/>
25. Урок розвитку зв'язного мовлення. Робота над деформованим текстом: перестановка окремих речень. URL: <http://litmisto.org/ua/?p=26693>
26. Уроки державної мови. URL: <http://mova.kreschatic.kiev.ua/>
27. Фізкультхвилинка «Частини мови». URL:
<https://naurok.com.ua/fizkulthvilinka-chastinimovi-90492.html>